

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
PREDSEDNIK
Šubičeva 4
1000 Ljubljana

gp@dz-rs.si

Številka: 0010-160/2019-3

Datum: 27. 8. 2019

**Zadeva: Odgovor na pisno poslansko vprašanje g. Zvonka Černača v zvezi s
praviciami gluhih**

Zveza: Vaš dopis št. 020-07/19-1196/2 z dne 5. 8. 2019

Spoštovani,

na ministrico za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti mag. Ksenijo Klampfer ste naslovili pisno poslansko vprašanje g. Zvonka Černača v zvezi s praviciami gluhih. Poslanec sprašuje, kako oziroma s katerimi ukrepi nudi država pomoč gluhim, kako se izvaja pomoč pri sporazumevanju gluhih z ostalimi, ali ministrstvo podeli licenco oziroma dovoljenje tolmačem, koliko je takih oseb v Republiki Sloveniji, oziroma seznam tolmačev, za koliko gluhih oseb skrbi posameznik in kako se izvaja nadzor nad temi storitvami ter koliko nadzorov je bilo opravljenih v zadnjem letu dni in kakšne so ugotovitve.

Osebe z okvaro sluha v Republiki Sloveniji za komunikacijo uporabljajo slovenski znakovni jezik. Slovenski znakovni jezik je poseben vizualno - znakovni sistem uporabe rok, mimike, obraza, oči, ustnic in gibanja telesa. V Sloveniji slovenski znakovni jezik uporablja približno 1000 gluhih.

Uporabo slovenskega znakovnega jezika že od konca leta 2002 ureja **Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika** (Uradni list RS, št. 96/02; v nadaljnjem besedilu: ZUSZJ). Zakon določa pravico gluhih oseb, da uporabljajo slovenski znakovni jezik in pravico do informiranja v njim prilagojenih tehnikah ter obseg in način uveljavljanja pravice do tolmača v znakovnem jeziku pri enakopravnem vključevanju v družbo. Slovenski znakovni jezik je opredeljen kot jezik sporazumevanja gluhih oseb oziroma naravno sredstvo za sporazumevanje gluhih. Gluhe osebe imajo pravico uporabljati znakovni jezik v postopkih pred državnimi organi in drugimi javnimi institucijami, ki morajo gluhemu na njegovo zahtevo ali po uradni dolžnosti zagotoviti tolmača znakovnega jezika. Poleg navedenega, imajo gluhi tudi pravico, da znakovni jezik (tolmača) uporabljajo v vseh življenjskih situacijah po lastni izbiri, za kar so upravičeni do 30 vavčerjev – ur tolmačenja (študenti in dijaki do 100 ur tolmačenja). Sredstva za plačilo vavčerjev se zagotavljajo v proračunu.

ZUSZJ ureja tudi poklic tolmača slovenskega znakovnega jezika. Tolmač je polnoletna oseba, ki ji je bil izdan certifikat v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije in je na podlagi odločbe MDDSZ vpisana v register tolmačev za slovenski znakovni jezik. V register tolmačev je sedaj vpisanih 56 tolmačev. Tolmači se združujejo v Zavodu Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, ki vodi tudi listo tolmačev za slovenski znakovni jezik in opravlja druga javna pooblastila v skladu z zakonom.

Uporabniki – gluhi, si iz liste tolmačev (registra) sami izberejo tolmača, za katerega želijo, da jim tolmači. To je prosta izbira vsakega posameznika – gluhega, zato ne moremo govoriti o tem, kakšnemu številu gluhih tolmači posamezni tolmač.

Plačilo stroškov tolmača, katerega morajo gluhim zagotoviti v postopkih pred njimi, državni organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil oziroma izvajalci javne službe, le-ti zagotovijo v svojih letnih finančnih načrtih. Plačilo tolmača, ki ga imajo gluhe osebe pravico uporabljati v vseh življenjskih situacijah in za katere gluhi dobilo letno kvoto vavčerjev, pa zagotavlja MDDSZ iz sredstev proračuna Republike Slovenije.

Ura tolmačenja slovenskega znakovnega jezika se izplačuje na podlagi Tarife za tolmače slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 106/2012) in sicer:

Tolmačem se skladno s tarifo zagotovi tudi plačilo potnih stroškov.

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik zbere mesečno vse račune z dokazili (vavčerji), jih pregleda in pripravi zbir računov in ga pošlje MDDSZ. MDDSZ nakaže združenju skupni znesek, ki ga potem združenje plača posameznim tolmačem na podlagi izstavljenih računov.

Tolmači slovenskega znakovnega jezika so sprejeli svoj etični kodeks, na podlagi katerega morajo opravljati storitev tolmačenja slovenskega znakovnega jezika. V kolikor uporabnik s tolmačenjem (kakovostjo) ni zadovoljen, lahko na Združenje tolmačev vloži pisni ugovor. Združenje lahko zoper tolmača sproži tudi disciplinski postopke. Na ta način se opravlja nadzor nad delom tolmačev, prav tako pa se vrši tudi nadzor nad preverjanjem kakovosti izvajanja storitve tolmačenja. Združenje tolmačev letno o svojem delu poroča MDDSZ.

Na podlagi ZUSZJ je ustanovljen tudi Svet za slovenski znakovni jezik, katerega naloga je med drugim spremljanje izobraževanja, usposabljanja, dela tolmačev ter spremljanje dinamike pridobivanja certifikatov, kot tudi seznanjanje z reševanjem z ugovori v zvezi s kakovostjo izvajanja storitve tolmačenja. Svet dvakrat letno poroča Vladi Republike Slovenije.

Poleg možnosti uporabe slovenskega znakovnega jezika, so gluhim zagotovljene še druge pravice. **Zakon o izenačevanju možnosti invalidov** (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17; v nadaljnjem besedilu: ZIMI) zagotavlja senzorno oviranim invalidom (gluhim, naglušnim, slepim, slabovidnim, gluhoslepim) pravico do sofinanciranja tehničnih pripomočkov. Tehnični

pripomočki so pripomočki, ki jih gluhi potrebujejo v življenju za premestitev komunikacijskih ovir za omogočanje varnega in samostojnega življenja ter jih predvsem uporabljajo za dostopnost do informacij, sporazumevanje in prilagoditev življenjskega okolja. Te pripomočki so npr. mobilni telefon ali tablični računalnik ali osebni računalnik, elektronska varuška, svetlobni hišni zvonec, FM-sistem, indukcijska zanka za TV, vibracijska zapestna ura ali budilka, baterije za polžev vsadek in podobno. Pravico gluhi uveljavljajo na upravnih enotah, kjer zaprosijo za sofinanciranje tehničnega pripomočka, ki je na listi tehničnih pripomočkov. Na podlagi odločbe prejmejo vrednotnico, s katero tehnični pripomoček lahko nabavijo pri katerem koli dobavitelju tehničnih pripomočkov v Sloveniji. Tehnični pripomoček se sofinancira do vrednosti, določeni na listi tehničnih pripomočkov. Sredstva za sofinanciranje tehničnih pripomočkov se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.

Na podlagi ZIMI deluje tudi klicni center za osebe z okvaro sluha, ki omogoča osebam z okvaro sluha komuniciranje in pridobivanje informacij v prilagojenih tehnikah s področja državnih in javnih organov in drugih institucij. Klicni center deluje vse dni v letu, ves dan. Gluhi na ta način preko zaposlenih tolmačev v centru lahko pridobijo informacije, ki jih potrebujejo (npr. naročanje pri zdravniku, informacije v šolah, komunikacija z državnimi organi in institucijami ter pridobivanje želenih informacij in podobno).

Gluhi, slepi in gluhoslepi so upravičeni tudi do komunikacijskega dodatka po **Zakonu o osebni asistenci** (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18; v nadaljnjem besedilu: ZOA), in sicer do denarnega nadomestila v višini dodatka za pomoč in postrežbo po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19), za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb v višini 150,00 EUR mesečno. Namesto nadomestila se lahko uporabnik odloči, da koristi 30 ur osebne asistencije mesečno. Vseh uporabnikov, ki koristijo pravico do komunikacijskega dodatka – gluhih, slepih in gluhoslepih je približno 1.286. Komunikacijski dodatek je namenjen pomoči pri komunikaciji in spremstvu.

V Državnem zboru Republike Slovenije Ustavna komisija obravnava **predlog za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije** z namenom umestitve slovenskega znakovnega jezika v Ustavo Republike Slovenije. S predlogom se zasleduje cilj, da se na ustavni ravni uporabnikom slovenskega znakovnega jezika (gluhim, naglušnim, gluhoslepim, osebam s polževim vsadkom), katerim je slovenski znakovni jezik materin in avtohton, zagotovi ustavo pravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi bo dejansko omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov, predvsem na področju izobraževanja gluhih in razvoja slovenskega znakovnega jezika.

S spoštovanjem,

Mag. Ksenija Klampfer
MINISTRICA